

**РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАД ОТ ОЦЕНКА И АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА ФОНДАЦИЯ ЗА ДЕЦАТА В
РИСК ПО СВЕТА ЗА ПЕРИОДА 2009 - 2015 Г.**

Настоящият доклад описва основните резултати от осъществени проучване и оценка на дейността на ФДРС в периода 2009-2015 г.

Основните области на анализ на резултатите и въздействието на програмите бяха по отношение на:

- **съответствието** на програмите на идентифицирани нужди и политики
- постигането на **крайните резултати и непосредствените ефекти** върху целевите групи
- цялостното **въздействие** на програмите
- възможностите за бъдещо прилагане и **устойчивост**.

В хода на реализиране на оценката беше осъществен: преглед на документи, 17 дълбочинни интервюта с общо 35 участника, 1 фокус група и 9 наблюдения. Събраната информация беше анализирана количествено и качествено. Допълнително беше осъществен анализ на критичните точки основните предизвикателства и бариери, както и възможности за преодоляване.

Изводи и препоръки относно релевантността на програмите на ФДРС

Програмите на организацията са релевантни на нуждите на децата в риск във възрастовата група 0-7 г., освен това обхватът им успешно е разширен с осигурена подкрепа за деца със СОП в по-голяма възраст. Наред с това е налице съответствие между програмите и политиките по ДИ и РДР.

През последните години пилагането на програмите следва пътя на децата в риск и естествено се насочва към подкрепа и развитие на умения у родителите им. Затова една от основните препоръки към организацията е да работи с такива партньори, които осигуряват участието на родителите в услугите си, съответно в програмите на ФДРС.

Професионалистите, които се ангажират с работа по тези програми са представители на различни партньорски организации и имат различни услуги. Реализираните партньорства са разнообразни по характер и прилагане на програмите, което поставя въпроси относно подхода към тях и мотивирането им. Препоръката по отношение на партньорствата е ФДРС да търси организации, които са идентифицирали нужда и полза от съвместна работа по програмите, т.е. активните и мотивирани потенциални партньори, които сами търсят контакт и споделят целите. За да се идентифицират те, е необходимо да се търсят подходящи форми и канали за комуникация, напр. организиране на регионални представяния, които ще допринесат за информирането на различни организации и ще обезпечат инициативност от тяхна страна.

Изводи и препоръки относно ефективността на програмите на ФДРС

Ефекта на програмите Библиотека на играчките и Музика в действие върху децата, участвали системно в тях са свързани с подобряване на техните социални, комуникационни и познавателни знания и умения. Ефектите на ниво семейство са все още видими само при част от партньорските организации и се свързват предимно с променени разбирания на родителите относно значението и ролята на играта в живота на децата. Прилагането на програмите частично се отразява на дизайна на услугите, които се

предоставят от партньорите. Те имат допълващ характер, оказват се добър и полезен инструмент за работа с децата.

Към настоящия момент одходът на прилагане на програмите е предимно индивидуален и стационарен, груповите форми са по-рядко представени и групите не са с постоянен състав. Съществуващите форми на индивидуална или групова работа с децата, съотнесени към логистичния подход на Библиотека на играчките – мобилен или стационарен, логически очертават възможна ниша за обособяване на нова услуга, която е свързана с индивидуална мобилна работа. В съдържателен план това би могло да се реализира, ако програмата се ориентира към обучение и въвличане на родителите и заработи на библиотечен принцип.

Анализът на силните и слабите страни показва, че най-близо до постигане на целите са общностните услуги, поради възможността за директна групова и индивидуална работа не само с децата, но и с родителите. Оттук следва препоръката да се търси партньорство и позициониране на играчките в интегрирани услуги за подкрепа на ранното детско развитие. Такъв подход има и стратегическа перспектива, доколкото това е актуална тема за страната и предстои развитие на този сектор.

Успешното партньорство с услуги с между-секторен характер (СКЦ, читалище, помощно училище) е модел, който трябва да бъде поощрен и развит. Принципът на избор на партньор би трябвало да е подчинен на най-добрия интерес на детето. А за децата в общността играта трябва да е организирана на мястото, където те играят, или да е съобразена с възможностите им да посещават мястото за игра

Изводи и препоръки относно въздействието на програмите на ФДРС

Въздействието на програмите не може да бъде цялостно оценено поради липсата на целенасочено събирани данни, които да позволяват то да се прецени. Затова е необходимо целенасочено проучване и събиране на доказателства за ефектите от прилагането на програмите при работа с деца и деца с увреждания в частност.

Високо мотивиращо въздействие би имало създаването на мрежа от библиотекари (или преподаватели по “Elements of Play”), чрез които те да се възприемат като част от общност, да се чувстват специалисти от висок порядък, значими и ценени. Тук хоризонталните, мрежови връзки между библиотекарите играят първостепенна роля, но не по-малко важни са обученията и обмяната на опит.

Изводи и препоръки относно устойчивостта на програмите на ФДРС

Устойчивостта на програмите зависи от няколко фактора:

- Доколко програмите развиват професионалната компетентност и капацитет на библиотекарите/координаторите
- Каква е мотивацията на партньорите
- Степента, в която е налице възможност те да бъдат прилагани без допълнително заплащане

Налице е разнообразно съчетание между посочените фактори за устойчивост при различните партньори. Въпреки това, може да се направи една опростена типология на вариантите:

- Силно мотивиран партньор, без или със заплащане – висока степен на устойчивост
- По-слабо мотивиран партньор със заплащане – средна до висока степен на устойчивост
- По-слабо мотивиран партньор без заплащане – ниска до средна степен на устойчивост

Би могло да се помисли за оптимизиране на системата за стимулиране на труда на библиотекарите и на системата за отчетност, като за второто идеите са в няколко посоки, напр. да се удължи периода на наблюдение на промените в развитието и се опростят областите на оценка на РДР, да се потърси начин за извличане на информация от индивидуалните планове за работа на самите партньори

Устойчивото развитие на програмите на ФДРС може да се обезпечи посредством сътрудничество с мотивирани партньори, подкрепа на професионалните умения на работещите чрез обучителните програми на ФДРС, които да са ориентирани към все по-тясна специализация обвързана със спецификата на услугите и образователното въздействие върху родителите. Така може да се постигне устойчива тенденция на реализиране на целите на програмите.